

Reisverslag Frankrijk 2008

In het voorjaar van 2008 hebben Aimée en ik de 'Groene Route naar de Middellandse Zee' gefietst. Om te beginnen, zijn we met een gehuurde auto -met daarin de fietsen- naar Avignon gereden. Daar hebben we de auto ingeleverd. Vanuit Avignon zijn we eerst naar de Middellandse zee kust gefietst. Vanaf de kust, St. Maries de la Mer om precies te zijn, zijn we in vier weken teruggefietst naar Maastricht.

[Klik hier voor foto's](#)

[Klik hier voor statistieken](#)

Een natte start

Na een nacht in Maastricht reizen we zondag 20 april 2008 af. Om 5:20u rijden we door de nog verlaten Maastrichtse straten richting Avignon, 1000 kilometer verderop.

Vlak voor Avignon staat er in lichtbakken boven de snelweg: 'vent violent'. Dat voel ik ook wel. De auto, toch een stevige Astra stationwagon, schudt soms heen en weer door de wind. Afgezien daarvan gaat het verder lekker, en om drie uur in de middag komen we aan in Avignon ('stad der pausen'). We zoeken en vinden autoverhuurder Hertz, en gaan het kantoortje binnen om de autosleutels in te leveren.

'Totaal verzopen komen we aan op een camping'

Verrassing één: de dame achter de balie spreekt Engels! Helaas, het is een vrijwel onverstaanbare variant, een dialect dat ik niet beheers, zodat ik na drie zinnen vraag of we niet in het Frans kunnen verder praten. Tweede verrassing: du moment dat wij de veilige auto verlaten, begint het te regenen! Alsof we niet welkom zijn, alsof de weergoden het hebben afgesproken. We laden de tassen op de fietsen en beginnen aan onze eerste kilometers richting de camping. Nu we eenmaal fietsen, barst het pas echt serieus los: een ware wolkbreuk, gepaard met hevige windvlagen, overspoelt ons. Na een luttele acht kilometer door Avignon, komen we totaal verzopen aan op een camping.

Het weer is zo belabberd dat de camping-eigenaar ons zelfs zijn excuses begint aan te bieden voor het weer. 'Nee, normaal is het nóóóit zo.' Heel fijn. We zetten de tent op in de regen, die nu meer het karakter van een waterval krijgt. Het stukje gras waar we staan, verandert door onze voetstappen zienderogen in een modderbad. Na twintig minuten staat de tent, en zit alles, de tent, alle fietstassen, onze schoenen en onze kleren, onder de kluiten modder. We zijn zeiknat. Welkom in Frankrijk!

In de tent maak ik wat te eten en al om acht uur val ik in slaap. Half acht de volgende morgen schrik ik wakker. Het wonder is geschied: de zon schijnt. We strompelen de tent uit en dan kan de grote schoonmaak beginnen. Alles drogen in de zon, modder verwijderen en dingen schoonborstelen. Een nogal verpletterende entree.

Avignon

Avignon bestaat deels uit goed geconserveerde historische bouwwerken, en deels uit verpauperde troep. Het is er vooral ook erg druk met toeristen. Midden in de stad bevindt zich de Pont d'Avignon, een brug die aan één zijde van de Rhône begint, en na ongeveer 75% van de oversteek weer ophoudt, waardoor hij als brug niet bijzonder bruikbaar is. Gek genoeg is het wel enorm druk op de brug. Met toeristen natuurlijk.

Vlak achter het historische centrum ligt een totaal verpauperde banlieu waar je blij mag zijn als je er zonder messteken of berovingen doorheen weet te fietsen. Er zijn collega-fietsers beroofd en bedreigd en wij rijden er dan ook met een zo wijd mogelijke boog omheen. Niet te wijd, anders kom je weer in de volgende banlieu terecht. Ja, 't is even opletten in het begin.

Over de route en de fietscollega's

De naam van de route is 'de Groene Weg naar de Middellandse Zee'. Wij rijden hem omgekeerd. We gaan eerst van Avignon naar beneden, naar St. Maries de la Mer, dat zoals de naam al zegt, aan zee ligt. Vervolgens rijden we noordwaarts, van de Middellandse Zee terug naar Maastricht. Het is een onder fietsers vrij bekende route en we komen er dan ook diverse tegen. Op eentje na rijden ze de route allemaal omgekeerd, van Maastricht naar beneden dus. Vrijwel allemaal zijn het 'chambre d'hote-collega's'. Het gekke is dat ze ook allemaal ongelofelijke haast hebben. Een gemiddelde van 135 kilometer per dag is geen uitzondering. Voor het opzetten van een tent hebben ze uiteraard geen tijd, en voor koken ook niet, vandaar dat de meesten kiezen voor overnachten in de chambre d'hote, de Franse Bed & Breakfast. Aimée doopt de chambre d'hote collega's dan ook al snel om in 'schaam-je-dood collega's'.

'Het gekke is dat ze allemaal ongelofelijke haast hebben'

De route heet 'de Groene Route'. En groen is ie zeker. Hij leidt slechts door een paar steden, en voor de rest is het natuur wat de klok slaat. Je doorkruist heel veel kleine dorpjes en heel veel heuvels vol bossen en beekjes. Vaak fietsten we langs velden met gele koolzaadbloemen, landbouwgewassen of weilanden vol witte koeien. Het was zeer agrarisch allemaal. Het landschap was zeer lieflijk, maar soms ook wat doodts en stil en de dorpjes waren ouderwets: de dorpspomp bestond er vaak nog en de kerkklokken sloegen loom de halve en de hele uren. Het straatbeeld werd vaak bepaald door oude, gekromde mensen. Er reden ook veel tractoren rond. Ook de talrijke kippen die rond de huizen scharrelden, maakten de gedachte compleet, dat je soms door een 17e eeuwse schilderij leek te fietsen.

Toch oogde het ook vaak welvarend en schoon. Met name de streek rond Lyon vond ik in één woord prachtig. Daar fietsten we op Hemelvaartsdag, dat was één van de mooiste dagen uit de reis. Wat een prachtige, lieflijke streek was dat, met zijn golvende heuvels, bespikkeld met dorpjes en welvarende boerderijen. En die heerlijke rust op de weg, zelfs op feestdagen. Het zonnige weer deed de rest. Hier op Hemelvaartsdag geen ellenlange files en drukte, gelukkig. Een verademing om met minder mensen op een kluit te wonen.

Het verkeer

'Fransen rijden als gekken,' zeiden vakantiegangers vroeger. Na vier weken fietsen door Frankrijk mogen wij ons eigen oordeel hebben en dat luidt dat het eigenlijk erg meevalt. De meeste Fransen rijden uitermate netjes, coulant en met begrip voor de fietser. Vooral vrachtwagenchauffeurs zijn - geen enkele uitgezonderd - een verademing. We hebben ze meegemaakt die minuten achter ons bleven hangen zonder te duwen of te toeteren, alleen omdat ze anders vonden dat ze ons te dicht naderden bij het inhalen. Echt, niets dan lof voor de Franse vrachtwagenchauffeur. Netjes en met een bijna overdreven wijde boog om je heen, nooit agressief. De overige weggebruikers gedragen zich meestal ook vriendelijk, een enkele toeteraar of ongeduldige drammer daargelaten.

Natuurlijk moet je altijd blijven opletten. Tweemaal zijn we bijna omver gereden, tweemaal door een vrouw. De eerste stootte achterwaarts uit een uitrit. Ze miste ons op een haar na. Toen ik in gepast Nederlands met bijbehorende toonzetting reageerde, begon ze zenuwachtig te giechelen en scheurde gauw weg, zonder een woord van excuus. Au revoir madame! De tweede dame stootte vooruit uit een uitrit. Ze had het zo druk met babbelen met de vrouw naast zich, dat ze mij helemaal niet zag. Aimée schreeuwde nog: kijk uit! naar mij omdat ik voorop reed, maar ik had het allang gezien. Louter doordat ik volledig stopte, bleef ook hier de klap uit en de dames scheurden gezellig keuvelend verder, nadat ze mij in het voorbijgaan een paar seconden heel verbaasd hadden aangestaard. 'Waar komt toch ineens die fietser vandaan, één centimeter naast onze auto?' stond er op hun gezichten te lezen.

'In het zuiden van Frankrijk zijn de honden lui'

Per saldo echter hadden we meer last van de ongelofelijke herrie van grasmaaiers en van blaffende honden, dan van het verkeer. 'Chien mechant' (valse hond). Dat bordje heb ik ongeveer 500.000 keer gezien onderweg. Soms bleek het erf waar het bordje bij stond, dan inderdaad voorzien van een bloeddorstig monster, maar vaker van helemaal niks, zodat het mij lijkt dat er meestal louter ter afschrikking een bordje hing. In het zuiden van Frankrijk zijn de honden lui en liggen meestal te suffen in de zon. Ze kijken niet op of om als je langsfietst. Eenmaal hebben we er twee achter ons aangehad, wat onprettig was. Gelukkig fietsten we ze eruit, omdat ze een enorm erf moesten overbruggen en wij de wind in de rug hadden.

Campings

Campings zijn er in soorten en maten. Sommigen zijn een oase van rust met fluitende vogeltjes, propere toiletten en mooie natuur. Helaas is dat niet overal zo. Vies sanitair, a-sociale kampeeders, harde muziek, verkeersherrie, grasmaaiers, gesloten zwembaden; het is maar een greep uit de zaken die je moet kunnen verdragen.

'Mobiël bellen verboden, behalve in je tent'

De meest bijzondere camping waar we neerstreken was de 'Ecolonie' in Noord Frankrijk. Dit bleek een door een Nederlandse vrouw gerunde camping te zijn, waar alles ecologisch was. Voor zover ik kon nagaan hield dit het volgende in: verplicht gebruik van biologisch toiletpapier, biologisch badschuim en biologisch afwasmiddel, en een toiletgang die plaats diende te vinden op een compost-toilet. Voor degenen die dat te vies vonden (wij onder andere, en verder voor zover ik kon nagaan ook alle andere campinggasten) was er ook nog een gewoon ouderwets doorspoeltoilet. Gek genoeg ging iedereen daar, zodat zich voor de deur van dat toilet voortdurend rijen vormden.

Mobiël bellen was verboden op de camping, tenzij je in je eigen tent was. Roken trouwens ook. Er was een campingwinkel, met louter biologische produkten. De prijzen waren ongeveer vier maal zo hoog als normaal (pot honing: euro 9,90; ik had ineens niet meer zo'n trek in honing), maar het zag er allemaal erg smakelijk uit. Vlees en vis waren er in de ban, er lagen louter vegetarische produkten in de campingwinkel. Je merkte verder dat het er Nederlands aan toeging op de camping: bij ieder willekeurig object op het terrein hing een briefje met in het Nederlands gestelde instructies vol ge- en verboden. Dit mocht wel, dat weer niet. Gij zult dit en jij zult dat. Er kwam geen einde aan.

Dit klinkt nu misschien hier en daar wat negatief allemaal, maar zo bedoel ik het beslist niet. Als je de vele geboden negeerde, en dat deed iedereen uiteraard want het was een kolonie van voornamelijk Nederlanders, was dit verreweg de fijnste camping die we gehad hebben. De natuur was er werkelijk prachtig, de eerste buurman stond 300 meter verderop, er heerste een zalige rust, en je kon er mee eten met de campingeigenaren / werkzame vrijwilligers. Dat hebben we niet gedaan, maar goed, het kon. De douches waren verrukkelijk (uiteraard werkte de warmwatervoorziening via zonnepanelen) en schoon en de ontvangst bij de receptie was erg vriendelijk. Er was een meertje op de camping waarin je (ecologisch) kon zwemmen en er waren lekkere stoelen die we mochten pakken voor bij de tent. Op een gezellig plein in het midden van de camping trof je prachtige binnenruimtes voor als het slecht weer zou zijn. Gelukkig hadden we ze niet nodig.

Ik heb één maaltijd bereid met produkten uit de ecologische winkel. Uiteraard zonder vlees of vis dus, en dat kan een fietser nu juist heel goed gebruiken. Maar sojt, wat er niet is, is er niet. En het werd een van de lekkerste maaltijden die ik in de hele vakantie bereid heb.

Ook het zelfgemaakte ijs uit de winkel was verrukkelijk. Een kassier hadden ze niet; je mocht in de winkel pakken wat je wilde en werd geacht het geld in de kassa te stoppen. Heerlijk systeem, gebaseerd op vertrouwen. Op de Ecolonie heb ik het zowel enorm naar mijn zin gehad, als mijn ogen uitgekeken. Op weg naar de douches bijvoorbeeld, passeerden we eerst onze buurman, een draad van ongeveer 2 meter 50 die de hele dag solo wandelde, en daarna stond er een tent waar drie vrouwen huisden, die soms spontaan in een dans losbarstten als je langsliep. Dan legden ze ineens hun hoofd in de nek en begonnen met hun armen te zwaaien boven hun hoofd, als waren zij in trance. Eerst dacht ik dat dit een bijwerking was van het ecologische eten of dat ze te lang op het ecologische compost-toilet hadden doorgebracht, maar Aimée en ik ontwikkelden deze verschijnselen niet na onze ecologische maaltijd.

'We zijn er na twee dagen met pijn in ons hart weggefietst'

Er liepen sowieso veel vrouwen rond op het terrein. Wat me opviel, was dat de bh definitief was uitgebannen: alles hupste vrolijk heen en weer in ecologische bloemenjurkjes. Toen ik eens bij het badhuis op Aimée zat te wachten in het zonnetje, met mijn ogen dicht, 's ochtends vroeg om 8 uur, liep er zo'n bh-loze vrouw langs. Ze stopte even, keek me aan en zei: 'Zo, nog even verder aan het dromen?' om vervolgens zonder antwoord af te wachten raadselachtig lachend door te lopen, op sandalen, ongetwijfeld op weg naar één van de workshops macrameeën of boetseren, die er, ik verzin het niet, gegeven werden. Het wemelde dus van dat soort vrouwen, maar er liep bijvoorbeeld ook een man uit Den Haag rond, een onvervalste hippie met lang haar, die praatte als Koos Koets. Hij was zeer geïnteresseerd in onze fietsen en zei voortdurend dingen als: 'Te gekke fietsen man, te gekke fietsen.' Soms kwam ik hem tegen, op weg naar de wc, en dan knipoogde hij naar me en zei het weer: 'Te gekke fietsen man, echt te gek.'

Na twee dagen zijn we met pijn in ons hart weggefietst bij de Ecolonie, alle onopgemaakte meisjes en jongens met baarden achterlatend.

Je kan mij veel vertellen, maar de ecologische mens probeert in elk geval in harmonie met de natuur te leven, doodt geen dieren en is niemand tot last. Oké, het zijn wat vreemde vogels, dat wel. Maar wat zegt het over ons, dat we ons in die hippiesfeer, in de prachtige natuur, met vage vegetarische types, zo heerlijk op ons gemak voelden? Het leek wel of we mijlenver verwijderd waren van de echte wereld en het voelde lekker. Ik had er best langer willen blijven, al zou ik een ossehaasje op zijn tijd wel gaan missen, dat zeker. Toch, ik kan het iedereen aanraden: www.ecolonie.org.

Frankrijk en de Fransen

'Frankrijk is een mooi land, alleen jammer dat er zoveel Fransen wonen.' Een veelgehoorde uitspraak op Nederlandse verjaardagsfeestjes. Klopt deze uitspraak? Het eerste deel wat ons betreft zeker. Frankrijk is een mooi land. Er is ruimte, prachtige natuur, en er zijn lieflijke dorpjes. De steden zijn vol cultuur en sfeer. Wij vonden Frankrijk inderdaad mooi. Hebben wij het in ons hart gesloten? Daar kom ik later op.

'Maar ook afdalen is zwaartekracht'

Het fietsen in Frankrijk viel niet altijd mee. Er is geen meter vlak. Verder hebben we zowel de 'Vent du Midi' (zuidwestenwind) als de 'Mistral' (noordenwind) tegen gehad. De eerste toen we van Avignon naar St. Maries de la Mer fietsten, de tweede toen we omkeerden. Geloof het of niet, maar de wind draaide met ons mee. Met name van de Mistral hebben we een paar dagen ongelofelijke last gehad. Fietsen is bijna onmogelijk met deze kille, harde noordenwind die in het Rhônedal blaast. Het fietsen was kortom even andere koek dan in ons vlakke landje. Het is ongelofelijk hoeveel kracht de zwaartekracht eigenlijk heeft. Klimmen is keihard werken met zo'n zware fiets. Het lukte ons beiden goed, wel had Aimée 's nachts soms spierpijn in haar benen. Maar ook afdalen is zwaartekracht. De hoogst door mij bereikte snelheid was 59,8 km/h. En dat is best hard op zo'n zware fiets. Overall hebben we geluk gehad met het weer: na 1 mei hebben we alleen nog de brandende zon gevoeld, wat met kamperen en fietsen natuurlijk een feest is. De sfeer aan de Middellandse Zee in St. Maries was ook heerlijk: mediterraan op en top. Zuid-Europees klimaat, warme wind, en roze flamingo's. Wat wil je nog meer? Iets verderop, in de Provence, was het niet moeilijk om je Vincent van Gogh voor te stellen, die er onder de schelle zon zijn doeken schilderde.

'Een soort conservatisme dat het mijne niet is'

En dan de Fransen zelf. En hun taal. Ach, de vooroordelen hierover kloppen wel. Fransen zien het Frans kennelijk als wereldtaal, wat het duidelijk niet is. Het wordt volgens mij alleen in Frankrijk, Wallonië, een paar straten in Zwitserland en Luxemburg en een paar bananenrepublieken in Afrika gesproken. In Luxemburg gaat het zelfs eigenlijk beter met Duits, of zelfs Nederlands. Engels wordt door Fransen natuurlijk niet gesproken, op een handjevol mensen na. Het is een soort conservatisme / nationalisme dat het mijne niet is, ik vind het ergerlijk. Ach, en zo zijn er best wat negatieve opmerkingen te maken over de Fransen. Maar ik vond ze doorgaans best vriendelijk, zij het wat afstandelijk. En hun vriendelijkheid leek soms ook meer een soort correctheid. 'Wat Frans is, is goed,' lijkt vaak het credo van de Fransman. Terwijl hun produkten, of ze nu groot zijn (auto's, vliegtuigen) of klein (gasbranders) natuurlijk inferieur zijn. Wie eenmaal een Coleman brander (Amerikaans) heeft gebruikt, beseft wat een knullige troep Campingaz (Frans) eigenlijk is. Fransen hebben graag voor ieder produkt een eigen Franse variant, terwijl vaak het Duitse, Japanse of Amerikaanse produkt gewoon beter is. En dat zijn natuurlijk gewoon de feiten.

Een uitzondering moet ik vanzelfsprekend maken voor de boulangerie. Wat een fijne zaak is dat. En in elk dorpje, hoe klein ook, is er één te vinden. Binnen kun je kiezen uit de heerlijkste soorten vers brood en ze zijn elke dag open, ook op zondag, Hemelvaartsdag en met de Pinksterdagen. Werkelijk een feest om er je dagelijks brood te kopen. Gelukkig is de tijd dat je alleen maar wit stokbrood kon kopen in Frankrijk, allang voorbij. Tegenwoordig tref je een grote keuze, van donkerbruin tot wit, en van Pain de Cereal tot Pain de Siegle, en weet ik hoe het allemaal heet. En dan het gebak! De chocolade-eclair, dat hemelse gebakje, stond vrijwel elke dag op ons menu.

Iets anders lekkers en typisch Frans is natuurlijk de foie gras. We hebben het een aantal keer gegeten, en wat was ook dat weer een feest. In Nederland is het spul politiek incorrect, maar in Frankrijk kun je het op iedere straathoek krijgen.

'De chocolade-eclair, een hemels gebakje'

Soms had ik in Frankrijk het idee terug te gaan in de tijd, naar een tijd 500 jaar geleden. Waar ik een paar jaar geleden in New York het idee had een soort tijdreis vooruit in de tijd te maken, had ik hier het omgekeerde. In New York voelde ik me in het centrum van de wereld, een internationale hoofdstad met honderden nationaliteiten en geuren en kleuren. Hier was het omgekeerd: terug naar de agrarische samenleving van 1650. In beide voelde ik me vreemd genoeg wel thuis, al voelde ik me in New York rustiger en ook vrediger. Dat klinkt nou misschien raar, dat iemand dat soort gevoelens kan hebben in zo'n bruisende stad, maar ik voelde me er zo. Eigenlijk prettiger dan in de oubolligheid van het Franse dorp. Maar goed, echte stadsmensen zijn Aimée en ik als het er op aan komt ook weer niet, en op deze route, in Frankrijk, Luxemburg en Wallonië, waren we blij als we de stad achter ons lieten. De route heet natuurlijk ook niet voor niks de Groene Route :-)

De integratie lijkt mij in Frankrijk wat beter gelukt dan hier in Rotterdam. Ik heb tijdens onze reis supermarkteigenaresses gezien met hoofddoekjes op, die je op vriendelijke wijze en in perfect Frans te woord staan. Ik heb dat in Rotterdam nog

nooit gezien, daar leven die vrouwen aan de rand van de maatschappij en bezitten ze zeker geen winkels. Vriendelijk tegen een man zijn ze ook al niet. In Frankrijk kennelijk wel.

Stieren

Enfin, hoe leuk en ontspannend de hele reis ook was, toch gebeurde er halverwege ons fietsavontuur iets, dat mijn romantische ideeën over fietsvakanties voorgoed had kunnen ondermijnen.

De dag begon nog goed: op een zonnige ochtend fietsten we opgewekt door Midden-Frankrijk, en passeerden een weide met stieren. Plotseling echter klonk een luid gekraak en gepiep: naast ons braken de drie stieren door hun prikkeldraadhek heen, en renden met ons mee. Waren ze mogelijk verschrikt door onze fietsen? Of door het roze/rode shirt van Aimée? Of was er nog iets anders aan de hand? Hoe het ook zij, wij fietsten op een weg die omhoog liep, en de stieren liepen in galop met ons mee, in het weiland ernaast. Gelukkig zat er nog wel een greppel tussen de weg en het weiland, maar helaas niet voor lang. Verderop hield de greppel op, en er kwam ook geen nieuw hek. Het weiland en de weg werden nu niet meer van elkaar gescheiden. We minderden vaart. Honderd meter verderop waren de stieren inmiddels de weg opgedraaid. Ze liepen het asfalt op, keerden zich om en posteerden zich dreigend tegenover ons, klaar om ons op de horens te nemen. Het leek ons zeer verstandig om te stoppen met fietsen en af te stappen. Er zat nog zo'n vijftig meter tussen ons en de stieren, die elke doorgang nu uiteraard versperden.

'Eh, doe

jij je shirt even uit,' zei ik tegen Aimée, die letterlijk als rode lap fungeerde. Ze ontdeed zich snel van het shirt en had nu alleen nog een wit hemdje aan. De stieren bleven ons aanstaren. De snuivende kolossen hadden angstaanjagende horens op hun koppen.

'Ze hebben angstaanjagende horens op hun koppen'

'Als we

door zo'n beest aangevallen worden, maken we geen schijn van kans,' zei ik. 'We moeten dus afstand houden. Als ze onze kant op komen, draaien we de fietsen om en scheuren terug. De weg loopt naar beneden, dus dan hebben we zo een flinke vaart.' Aimée zei

niets, maar haar ogen stonden angstig. Er volgde een impasse. Noch wij, noch de stieren bewogen. Hoeven schraapten op het asfalt, groene vlaaien van opwinding spatten uiteen op de weg. Ineens liepen de stieren een stukje onze kant uit. Onze hartslag liep nog wat verder op en we deinsden voorzichtig naar achteren met de fietsen in de hand. Terwijl we achteruit liepen, naderde van achter ons, vanuit onze rijrichting, een auto.

De stieren raakten in paniek en sloegen op hol, de andere kant op, weg van ons.

Opluchting. We fietsten een piepklein stukje in hun richting. Ik stelde voor aan Aimée om de auto als schild te gaan gebruiken. De auto op het midden van de weg, wij links ervan, de stieren aan de rechterkant van de weg. Konden we mooi met de auto als buffer, langs de stieren heen. 'Pak

desnoods de auto beet,' zei ik tegen Aimée, 'ga er aan hangen.' Maar helaas, de vrouw in de auto was nog banger dan wij, reed niet verder en bleef achter ons

staan. Weer volgde een minutenlange impasse. Ik

inventariseerde de ontsnappingsroutes, maar daar was ik snel mee klaar. Langs de weg liepen heggen en muurtjes, dus ontsnappen was langs die kant niet mogelijk, noch voor ons, noch voor de stieren. Er was gewoon geen uitweg mogelijk.

We bleven -

niet goed wetend wat te doen - op de fiets zitten. Eén voet aan de grond, klaar om indien nodig om te keren en weg te fietsen, zo hard we konden. De vraag: 'fiets je een stier eruit met een bepakte fiets?' had mij tot nu toe nog niet vaak uit de slaap gehouden, maar hij drong zich nu tamelijk nadrukkelijk op. Achter ons vormde zich een lange rij auto's. Ook van de andere kant naderden intussen auto's aan de achterzijde van de stieren, zodat de beesten zich steeds verder in het nauw gebracht zagen. Ze schoven langzaam, maar heel zeker op in onze richting, iedere keer een paar stappen. Dan stonden ze weer even stil. Sommige automobilisten achter ons werden zo ongeduldig, dat ze via de linkerweghelft langs de rij toeterend blik reden, waarna ze de oorzaak van de opstopping ontdekten en zich realiseerden in welke zeer onplezierige situatie ze zich hadden begeven. Omkeren was voor hen nu niet meer mogelijk, een paar duizend kilo stier op de auto krijgen wel. De stieren naderden ons steeds dichterbij. Voetje voor voetje bleven ze steeds iets opschuiven in onze richting. Na lange tijd wurmde een boer in een tractor zich door de lange rij auto's achter ons. Een prof! flitste door me heen. Nu zou het snel voorbij zijn. Hij reed tot vlakbij de stieren, stapte uit en begon agressief tegen hen te schreeuwen. De dieren schrokken, en net op dat moment kwam er een knetterende motorfiets uit tegengestelde richting aan. De stieren zagen nu geen uitweg meer. Links stond een muur, rechts van de weg lag een villa met een keurig gazon, afgeschermd door heggetjes van een halve meter hoog. Plotseling gooiden de beesten hun kont in de lucht en schoten met een enorme paardensprong de heggetjes over, alledrie de tuin in, waar de bewoners tot voor kort op ligstoelen een boek hadden liggen lezen. Eén van de dieren belandde in een soort vijver, terwijl de anderen rondraasden in de tuin en jarenlange noeste tuinierarbeid om zeep hielpen.

Nog nooit

fietsten we zo snel een dorp door en weer uit, achterna gezeten door een stoet auto's die net zo snel wegwilden als wij, bang als ze waren voor een stier op de motorkap. Pas tien minuten later, hijgend en zwetend, schroefden we ons tempo weer terug naar toeristentempo. In het dorp zal ongetwijfeld nog lange tijd tumult zijn geweest.

In plaats

van voorgoed genezen te zijn van het fietsen, maakte ik mezelf wijs dat dit juist een vuurproef was van een zodanige zwaarte, dat we nu wel klaar waren voor een lange fietstocht.

Hotel

Eenmaal, na een fietsdag van 109 kilometer (het dagrecord) hebben we noodgedwongen een hotel genomen, omdat op dat traject de drie aanwezige campings dicht waren. Ook dit werd een vreemd avontuur. De afstand tussen twee campings was 170 kilometer, die tussen onze camping en de eerste hotels dus 109 kilometer. Er waren volgens ons routeboekje in de desbetreffende plaats (Port sur Saone) twee hotels. Ik stelde voor om een hotelreservering te maken, zodat we wat rustiger konden fietsen, namelijk in de wetenschap dat er een bed klaar zou staan. Anders kom je na 109 kilometer bekaf aan, en vis je mogelijk achter het net. En dan? Wildkamperen. Nee dan maar liever een hotelbedje na zo'n afstand.

'We kijken elkaar sprakeloos aan:

hier hebben wij gereserveerd?'

Dus Aimée belde het eerste hotel en kreeg een man aan de lijn. Ze vroeg of we een kamer voor vanavond konden reserveren. Ce soir? Oui oui ce soir. Dat bleek mogelijk. Om 7 uur 's avonds stonden we voor het hotel, dat echter potdicht bleek te zijn. Luiken voor de ramen en alles op slot. Nog vreemder: de entree, te bereiken via een trappetje, was totaal overwoekerd door onkruid, en de trap lag vol met omgewaaide en kapotgevallen bloempotten. Het leek erop dat het geheel al jaren in onbruik was. Alles was totaal verlaten, onder het stof, geen mens te bekennen. We keken elkaar sprakeloos aan: hier hadden wij toch gereserveerd?

Alles nog eens nagekeken. Ja, hier hadden we toch echt gereserveerd. Het adres klopte ook. We zijn vervolgens nog drie keer rond het hotel gelopen, maar nergens was een kiertje licht, een niet op slot zittende deur, of zelfs maar een geopend raam te vinden. Het gebouw was domweg totaal verlaten. Tot op de huidige dag is het ons een raadsel hoe het mogelijk is dat wij daar hebben kunnen reserveren. Wie hebben we dan gesproken? Enfin, gelukkig was er nog een hotel in het dorp, dus fluks, maar onzeker daar heen. Terwijl ik buiten bleef bij de fietsen, ging Aimée naar binnen. Even later kwam ze naar buiten in gezelschap van een zeer norse man, die een wit schort aan had met allemaal bloed erop. Een kok? Een slager? Een seriemoordenaar? Ik vroeg Aimée of deze man net soms enige hotelgasten die hij zat was, uit de weg had geruimd, waarop zij - de grap negerend - beteuterd zei: 'De fietsen mogen niet op de kamer, en het is nogal shabby binnen. Echt vriendelijk is deze man trouwens ook bepaald niet. Wat zullen we doen?' Ik stelde voor om de kamer te bekijken, want alle alternatieven die we hadden, spraken me nog minder aan. Dan maar een shabby hotel, voor mannen met bebloede schorten hoefden we vast geen angst te hebben, dit was natuurlijk gewoon een dorpsgek.

'de fietsen mogen niet op de kamer,

en het is nogal shabby binnen'

De kamer bleek bij nadere inspectie verrassend fris: een prima ogend bed, een schone badkamer, en een werkende tv. De fietsen mochten in een bij het hotel horend berghok gestald worden, waar we eerst 10.000 lege wijnflessen aan de kant moesten schuiven voor we erin konden, maar ach wat maakt dat uit. Kennelijk was de glasbak van het dorp al even buiten dienst. Terwijl we alles opruimden, sloeg de eigenaar van het hotel ons nukkig gade. Waar je in de Verenigde Staten soms het idee krijgt dat men al twee jaar lang louter en alleen op jouw komst heeft zitten wachten, en nu je er eenmaal bent in vreugde uitbarst, had ik hier het omgekeerde gevoel, namelijk het gevoel dat deze man al twee jaar tegen onze komst aan had zitten hikken. En nu, nu we op die vervloekte dag eindelijk waren aangekomen, zou hij het ons laten voelen ook: dat we verre van welkom waren.

Enfin, na een hete douche kon van uit eten geen sprake meer zijn, want we waren beiden totaal versleten na 109 kilometer pittige heuvels. En zo gebeurde het, dat ik - na wat brood en soep gegeten te hebben -, direct in een diepe slaap viel, waaruit ik pas de volgende morgen om acht uur ontwaakte. Bij het ontbijt werd ook duidelijk hoe de vork in de steel zat. De niet al te vrolijke hotelman, ook hier weer in de hoofdrol, bleek namelijk alle taken in het etablissement in zich te verenigen: hij was barman, receptionist, ober en kok tegelijk. Hij had het dus een beetje druk. En er was gisteravond een groot feest, waarbij hij er schijnbaar ook alleen voor had gestaan. Dus toen had hij het helemaal idioot druk. En toen kwamen er tijdens de voorbereidingen voor het diner, ook nog twee Nederlandse fietstoeristen om een kamer vragen.

In de rust van de mooie zondagochtend was hij stukken vriendelijker, alhoewel nog steeds niet bepaald het zonnetje in huis. Het ontbijt van een reuzecroissant, een reuze chocoladecroissant en cafe latte was echter erg lekker en zo verlieten we toch tevreden dit hotel. Hotel des Voyageurs in Port sur Saone, onthoud die naam.

Afstanden en kosten

Even kort iets over de afstanden. In totaal hebben we ongeveer 1500 kilometer gefietst. De kortste dagafstand was drie kilometer (namelijk alleen naar de bakker op een rustdag). De gemiddelde afstand in totaal was 58 kilometer per dag. Dat was inclusief rustdagen. Als je de rustdagen buiten beschouwing laat in de berekening, dan was de gemiddelde dagafstand die we aflegden, 73 kilometer per fietsdag. De hoogste dagafstand bedroeg 109 kilometer, de 2e plaats werd ingenomen door een etappe van 93 kilometer, en de 3e plaats behelsde een dagafstand van 85 kilometer. In de Ardennen werden de etappes korter. Deels omdat we tijd over hadden, deels omdat je daar na 60 kilometer wel zo'n beetje moe begint te worden. De kosten voor twee personen per dag waren 40 euro, alles inclusief (camping, eten, en diversen). Dus een simpele rekensom leert ons dat met zijn tweetjes 25 dagen fietsen, in totaal 1000 euro kost. Goed te doen leek ons, voor zo'n lange vakantie, 500 euro per persoon.

Luxemburg

Eenmaal de grens met Luxemburg overgestoken, viel op dat Luxemburg gelijk weer een stuk 'Nederlandser' aan doet: druk verkeer, met irriterende drempels op de weg, en oplichtende waarschuwingsborden waar 'Vous roulez a .... km/h' op staat. De mensen groeten je ineens niet meer, zoals wel vaak in Frankrijk, houden minder rekening met de fietsers, en halen je gevaarlijker in. Hoe het mogelijk is, dat dat soort gedrag door een denkbeeldige grens die een grens toch is, zich ineens weer voordoet, is mij een raadsel.

Luxemburg oogt rijk, met grote huizen en grote auto's. Het doet soms wat Monagaskisch aan, met blondines in cabrio's, en overal bouwprojecten. De 'Groene Route' voert hier soms langs de snelweg!

'een piepklein landje,

waar je zelfs op de fiets zo doorheen bent'

Goed, de Luxemburger komt in het verkeer meestal nogal geagiteerd over, maar heeft zo te zien wel alles: een groot en kleurrijk huis, een dikke auto, een rumoerige grasmaaier (iedereen!), veel geld en een schoon, aangeharkt landje. De Luxemburger moet wel een gelukkig mens zijn. De taal is onduidelijk. Het is een piepklein staatje, waar je zelfs op de fiets zo doorheen bent, maar je kunt er met vier talen terecht: Duits, Frans, Nederlands en Luxemburgs, een soort verminkt Duits. Op alle talen reageren ze. In winkels bijvoorbeeld of op campings kun je met Nederlands prima uit de voeten. We zijn weer bijna thuis dus! Maar nee, want eerst:

Wallonië

En daar is het weer onverbiddelijk Frans wat de klok slaat. Wallonië, het debiele broertje onder de Europese broeders. Je hoeft je niet af te vragen wanneer je van Luxemburg Wallonië in fietst. Dat merk je namelijk gelijk aan het wegdek. Het asfalt, of wat er van over is, vergt stalen zenuwen soms. Net als het overleven van de mentaliteit van de Walloniër. Dat vergt trouwens niet alleen stalen zenuwen, maar ook een behoorlijk gevoel voor humor en vermogen tot relativeren. De sfeer is als volgt. Groeten is er vanzelfsprekend niet bij in Wallonië. Stug en stuurs kijkt men je van onder de pet aan, met een wantrouwende blik. Hoort de Walloniër je Nederlands spreken, dan kan je iedere vorm van serviceverlening verder op je buik schrijven, zo je die al mocht verwachten.

Begrijp me goed: de Ardennen zijn prachtig. Het gebied lijkt mij toeristisch gezien een 'sleeping giant'. Zoveel mogelijkheden, zo weinig uitgebuit. Prachtige bergen, heerlijke natuur maar ondernemers zijn er niet en campings zoek je met een loep. We hebben er twee gehad, eentje in Sart en een in Spa.

De camping in Sart was theater / komedie in zijn zuiverste vorm.

Daarom kom ik nu met een advies: als je een camping-museum wilt zien: ga naar Sart. Zowel beheerder (hij heet Jacky) als het sanitair zijn zo'n 200 jaar oud. De tennisbaan schat ik op 250 jaar oud, waarvan de laatste 100 jaar ongebruikt. Zo'n zwartgrijze asfalten tennisbaan waar de boomwortels allemaal hobbels en scheuren in hebben gemaakt. Uiteraard geen net in het midden. Veel tennisplezier gewenst.

Bijzonder was trouwens ook het zwembad: in het groezelige groene water zwommen vissen, wat in ieder geval mijn aandrang tot een duik aanmerkelijk inperkte. Ook het sanitair was zonder meer van museale kwaliteit: voor het laatst vervangen in 1850, en voor het laatst schoongemaakt in 1870 schat ik. Het deed meer denken aan een herbarium met insectenverzameling. Nu komt de klapper: wij vroegen Jacky of wij twee terrasstoelen mochten neerzetten bij onze tent. Er was toch niemand op het door distels overwoekerde terras, waar die stoelen stonden te wachten op gasten. Maar nee, dat mocht niet, want dan ging 'het gras stuk.' Hij bedoelde hiermee dat het tentenveldje, waar wij als enigen stonden, en dat volledig was omgeploegd door mollen, beschadigd zou raken. Wat aan dat lamentabele stukje gras nog verder stuk zou kunnen gaan, kon verder niemand me vertellen.

'met de natuur in Wallonië is echt niets mis'

Goed, we hadden wel het tentenveld helemaal voor ons zelf, en we hadden uitzicht op de weilanden, de koeien en de

paarden. En overall heerste heerlijke stilte. Het was eigenlijk best mooie natuur. Nee, met de natuur in Wallonië is echt niets mis, maar met de mensen wel. Het is middeleeuws, armoedig en stuurs, met de petten over het hoofd. Het is regenachtig, stug en boers. Het is het land van Dutroux.

Op het hele traject in Wallonië kwamen we welgeteld één winkel tegen, een bakkertje om precies te zijn, en dat was tussen Spa en Maastricht. Ja, dan zit je bijna weer in Nederland. Gelukkig had ik al zo'n vermoeden, en in Luxemburg had ik overdreven veel eten gekocht. Toen we België uitreden, was alles op.

Conclusie

Was het een geslaagde fietsvakantie? Zeer zeker. Een hele mooie tocht. We hebben heerlijk gefietst, heerlijk gekampeerd en veel gelachen. Echt, we hebben genoten. Het weer werkte goed mee, dat moet ik wel zeggen. Het fietsersleven is heerlijk met mooi weer. Fietsen betekent veel zien, veel mensen spreken, en alles heel direct ervaren. Voordeel: je kunt snoepen en eten wat je wilt, beiden waren we twee kilo afgevallen na onze tocht, terwijl we echt heel veel aten en snoepten. Je wordt er verder schijnbaar erg fit van, en zo voelde ik me na afloop inderdaad ook. En Frankrijk? Nee, dat heb ik niet aan mijn top drie kunnen toevoegen. We hebben het heel goed naar onze zin gehad, maar het komt mijn 'favoriete landen top drie' (ja, die heb ik), niet in.

Oh ja, bijna vergeten, tijdens de vakantie heb ik het boek 'Een Frans leven' van Jean Paul Dubois gelezen. Ik vond het een aanrader: goed geschreven, een fluwelen stijl en een mooi verhaal. Voor de liefhebber.

Gijs

Rotterdam

Mei 2008